

Njo prenesi, in jezikovne ali verzifikatorske neuglajenosti ti bo tujec dobrohotno oprostil, zavoljo one dragocenosti. Ako pa tega ne zmoreš, pusti za Boga rajši vse skupaj kakor je, zakaj slovenska pesem je skromna in sramežljiva iz ponosa!

Slišanje barev. — Redek, a naraven je pojav sensorielne sinestezije ali soobčutja. Imenujem n. pr. barvito slišanje, sklopek dveh utisov, prvotnega dejanjskega ter drugotnega, posrednega v duhu osebe, ki ima nepravilna svojstva. Zdravniki in fiziologi so opazovali to anomalijo, pisatelji jo večkrat zabeležili. Na barvito audicijo spominja mnoga besedna zveza pri nekem starem flamskem mistiku; v narodni pravljici o Rdečem vetru pri Karadžiću utegne biti ime več nego slučaj. Th. Gautier piše 1843 po uživanju hašiša: „Moj sluh se je čudovito razvil, zaznaval sem šum barev. Zeleni, črlni, modri, rumeni zvoki so prihajali k meni v čisto jasnih valovih. Prevrnjena čaša, škripot stola, lahno izrečena beseda se je tresla ter odmevala v meni kakor grom.“ V Quinceyevih spominih na njegovo hašiševanje bi se utegnili zaslediti slični dojmi. Znak soobčutka je očiten v Bannvilleovih stihih:

Et j'ai trouvé des mots vermeils
Pour rendre la couleur des roses.

(In našel sem rdečih besed, da izrazim bojo rož.)

Podobno Baudelaireovi aleksandrinci:

Les parfums, les couleurs et les sons se répondent,
Il est des parfums frais comme des chairs d'enfants,
Doux comme les hautbois, verts comme les prairies ...

(Vonjave, barve in zvoki si odgovarjajo, So dišave sveže kot otroško meso, Sladke ko hoboji, zelene ko travniki ...)

Najbolj znan pa je iz tega poglavja daroviti čudaški Arthur Rimbaud, ki se je že z 19 letom popolnoma odtrgal od slovstva. Dovolil si je naslednji „amusement sur l'alphabet“ — po A. Franceu — v sonetu Samoglasniki:

A črn, E bel, I rdeč, U zelen, O višnjev,
nekoč se, zvoki, zmenim vam o rojstvih tajnih.
A, črn, kocinasti životek mih sijajnih,
ki zvalil jih na ples je kruto smradni hlev,

zalive mrakú; E, šatorov in par odsev,
lednikov smelih ost, tresljaj kobulov skrajnih;
I, bagri, kri na tleh, smeh usten bajnih,
ko jih opojen kes razdraži ali gnev.

U, krogi, drgetanje božje vod zelenih,
mir paš posutih z blagom, pokoj gub učenih,
ki alkimija kleše čelom jih v nočeh;

O, tromba to poslednja s čudnimi glasovi,
in molk, ki skozenj spo Svetovi in Duhovi:
O Omega, vijolni pramen v Nje Očeh!

Iz približno teh vrstic so vzklili obširni pretirani sestavi; posebežem prednjači René Ghil, čitan dosti na Ruskem, z nelahko umljivim *Dire du mieux, des Sangs,*

de la Loi. Seveda je marsikaj pre naredil: Rimbaudov glas *ū* je zelen ko mirno morje, Ghilov se prisposablja barvi zlata, ki mu odgovarja trobenta, klarinet, piščal; *i* se primerja azurju, čemur nalikuje bas, kontrabas, gosli. Temu se pridružuje še šuma podrobnosti o soglasnikih, mehkih in trdih. Zdi se mi, da se najsplošneje čujejo z glasovoma *u* ter *o* resni, temačni, turobni pojmi; z *e* in *i* prevesno rezni, ostri, veseli; *a* niha v pravični sredini zdaj teman, zdaj svetel.

Zdravnik G. Marinesco opisuje mladeniča, ki označuje poeme, ljudi, naravne prikazni z bojami: Goethe kakor njegov Vilinščak sta mu brez barve, Schiller višnjev, sovražniki so mu sivi pa črni, veter pepelnat, teman, včasih srebrnojasen, črka *s* sinja itd.

Istim glasnikom ne odgovarja vselej enaka barva. Kljub mnogim skupnostim je križ, ugotoviti obča pravila, ker je poedinčeva reakcija tako raznolika. Poleg tega vokali ne vsebujejo vedno zgolj elementarne barve, ampak često zmes dveh ali treh. Še težje pojmiš, kako posamezniki kolorirajo miselne izraze in številke, ki imajo navadno elementarno barvo, dočim poedini glasovi, tvoreči dotični pojem nudijo pestro mešanico. Strokovnjaki smatrajo sinestezijo za dušesloven dogodek, ki se vrši v kožnih centrih in sodi potemtakem v individualno psihologijo, dasi je pojav bolj razširjen, nego si domnevaš.

A. Debeljak.

Kaj prevajamo. — Že pred leti sem opozoril slovenske prevajalce, naj bi prijavljali, kaj prevajajo, da se izognejo neprilичnim kolizijam. Prevodno slovstvo raste pri nas od leta do leta, v bodoče se nam obeta še živalnejše gibanje v to smer, zato je nevarnost take kolizije tem večja. „Ljubljanski zvon“ hoče odpreti pod gorenjim zaglavjem prevajalcev stalen predal, razvidnico spisov, ki so v prevodu, zato prosim vse tovariše, naj mi pošiljajo naslove (izvirne in eventualno poslovenjene) dotičnih tujih del.

Alojzij Gradnik je prevel: Georgea Rodenbacha *Bruges la morte* (Mrtvo mesto), Edmonda Rostanda *Cyrano de Bergérac*, Oscarja Wildea *Salome*, Rabindranatha Tagorea *Gitanjali*; prevaja: Tagorea *The crescent moon*, *The Gardener*, Gabriela d'Annunzio *Il sogno d'una notte d'autunno*, *Figlia di Iorio* in Sema Benellija *Cene delle beffe*. — Alojz Kraigher je prevel Gabriela d'Annunzio *Francesca da Rimini*. — Anton Debeljak pripravlja antologijo iz francoskih, dr. Ivan Lah antologijo iz čeških pesnikov.

